

SYDLÄNKEN

**SYDLÄNKEN
ÖPPET SAMRÅDSMÖTE I HÄSSLEHOLM,
26 oktober 2006, kl 18.00 – ca 21.00**

Plats: Hässleholm, Hässleholms kulturhus

Närvarande

Svenska Kraftnät

Matilda Pihlgren

SWECO

Fredrik Ståhle

Erik Wall

Magnus Kullberg

Allmänheten

67 st.

Detta är Svenska Kraftnäts minnesanteckningar från det öppna samrådsmötet i Hässleholm 2006-10-26, vilket innebär att det inte har skett någon justering av innehållet från närvarande deltagare.

1 Presentation av Sydlänken-projektet

- 1.1 Power-point presentation version ”Master Lokala möten v8 2006-10-24” visades under kvällens möte. Frågor m m från allmänheten och Svenska Kraftnäts svar redovisas under separat rubrik ”Frågor och svar”.
- 1.2 Matilda hälsade allmänheten välkommen till kvällens möte och visade mötesagendan (ppt-bilder 1–2).
 - Svenska Kraftnäts uppdrag och bakgrunden till Sydlänken

- Från stråk till sträckning
- Presentation av förstudien
- Kaffe och diskussion
- Vad händer nu? Tidplan m m

Matilda informerade också om i vilka lokaltidningar som annonsering har skett inför mötet (Sydsvenska Dagbladet, Skånska Dagbladet, Norra Skåne, Kristianstadbladet).

- 1.3 Fredrik (ppt-bilder 3-10). Svenska Kraftnäts uppdrag och bakgrunden till Sydlänken.
- 1.4 Matilda (ppt-bilder 11-13). Från stråk till sträckning.
- 1.5 Magnus (ppt-bilder 14-36). Presentation av förstudien. Detaljkarta över området kring Hässleholm visades (ppt-bild 31, ej bilderna 23-30 och 32-35).
- 1.6 Kaffe och diskussion. Under pausen visade Erik också detaljkartor över stråken för de i publiken som ville.
- 1.7 Erik (ppt-bilder 37-52). Fortsatt presentation av förstudien.
- 1.8 Matilda (ppt-bilder 53-63). Vad händer nu? Tidplan m m följt av avslutning av mötet.

2 Frågor och Svar

Under denna rubrik redovisas de frågor och synpunkter som allmänheten framförde, tillsammans med Svenska Kraftnäts svar och förklaringar. I de fall frågeställaren presenterat sig själv, så framgår detta också av minnesanteckningarna.

- 2.1 Varför får vi inte reda på de andra faktorerna som påverkar beslutet (av teknikval)? Övriga underlag.
SVAR: Allt underlag kommer inte att delges allmänheten. Delar av det är hemligtstämplat.

- 2.2 Vad har våra åsikter för värde? Är det någon som bryr sig om vad vi tycker?
SVAR: Era åsikter har stort värde. Remisstiden pågår t o m 4 januari 2007. Mängden av åsikter och deras innehåll kommer att sammanfattas i en samrådsredogörelse. Uppdraget att hålla samrådsmötena syftar till att samla in yttranden.
- 2.3 Om man inte är nöjd med förstudien, kan man stoppa processen?
SVAR: Svenska Kraftnät (SVK) stoppar inte processen, men åsikter kan föranleda nya/utökade utredningar. Förstudien ska ses som ett inledande dokument.
- 2.4 Gör länsstyrelserna ett gemensamt yttrande?
SVAR: Länsstyrelserna svarar var för sig.
- 2.5 Vad är det som säger att man måste välja teknik före det att man gör en miljökonsekvensbeskrivning?
SVAR: SVK har valt arbetsgången. Likströmstekniken har inte funnits på marknaden särskilt länge i den form som krävs. Därför väljer SVK att inte ställa påverkan mot teknikval.
- 2.6 Hur har man kommit fram till stråken?
SVAR: Detta redovisas under genomgången av förstudien.
- 2.7 Är det en medveten taktik, för att inte göra folk upprörda, att inte gå ut med detaljerade kartor på en gång?
SVAR: Nej, vi har fått kritik för kartorna i förstudien och tagit fram mer detaljerade kartor som nu finns på SVK:s hemsida. Det har varit ett omfattande arbete som tagit tid. Då vår web-ansvarige har varit sjuk har det tagit längre tid än vi hoppats på, så det är olyckliga omständigheter. Det är absolut ingen medveten taktik.
- 2.8 De taggiga gränserna på utredningsområdet, är det kommungränser eller naturområdesgränser?
SVAR: Det är kommungränser.
- 2.9 En reflektion, bebyggelse redovisas efter natur och kultur. Är det mindre viktigt?
SVAR: Nej, ordningen de redovisas i är ingen prioritetsordning på något sätt.
- 2.10 Ni har gjort bedömningar av påverkan, hur är dessa gjorda?
SVAR: Vi kommer till det senare under presentationen.

- 2.11 Hur många har varit inblandade i bedömningarna? Landskapsbild och naturmiljö är komplext och omfattande; hur kan man göra sådana bedömningar?
SVAR: Förstudien ska ses som ett underlag att samråda om. Bedömningarna är gjorda utifrån den information som har funnits tillgänglig, de är preliminära och kan ändras beroende på vad som kommer fram vid samråden.
- 2.12 Hur många mantimmar har lagts på förstudien?
SVAR: Våldigt många, vet inte på rak arm.
- 2.13 På kartan ser man en massa befintliga kraftledningar, varför nyttjar man inte dessa kraftledningsgator?
SVAR: Det finns stråkalternativ som nyttjar befintliga kraftledningsgator i olika stor utsträckning. Vilka sträckor det gäller kan vi visa under pausen.

Komm: Stråk 1A kan gå i befintlig kraftledningsgata Hallsberg–Nässjö och sedan parallellt med befintlig kraftledning ner till Hörby. Stråk 1B kan gå i befintlig kraftledningsgata Hallsberg–Värnamo. Stråk 1C kan gå i befintlig kraftledningsgata Hallsberg–Nässjö. Stråk 2A kan gå parallellt med befintlig kraftledning Hallsberg–Töreboda.
- 2.14 Kan man ha både luftledning och markkabel?
SVAR: Man kan inte blanda luftledning och markkabel, det är två olika tekniker som används.
- 2.15 Markkabelalternativet, följer det befintlig infrastruktur?
SVAR: Ja, i huvudsak. Stråk 4B är framtaget tillsammans med Vägverket. Stråk 4A och 3 följer befintliga mindre vägar.
- 2.16 Varför har ni inte samarbetat med Banverket?
SVAR: Anläggning vid järnväg kan försvaga banvallen. En kabel kan också störa Banverkets signalsystem.
- 2.17 Men det finns bredband där?
SVAR: Det krävs mindre grävvarbete för att lägga bredbandskablar. Dessa stör inte heller Banverkets signalsystem.
- 2.18 Kan man inte lägga kabel längs med befintliga luftledningar?
SVAR: Jo, men det är problematiskt på grund av att det kan uppstå inducerande strömmar. Därför har man valt att hellre gå längs med befintliga vägar. Dessutom vet man mer om markförhållandena utmed vägar.

- 2.19 Men luftledningen skulle ju plockas bort?
SVAR: Ja, en viss del, men inte hela. Det har sammantaget bedömts fördelaktigare att lägga utmed vägar. Förläggningen kräver arbete med tunga kabeltrummor och många transporter, som gör att det är en fördel att lägga längs med vägar.
- 2.20 Hur tunga är luftledningstrummorna?
SVAR: Vet inte. De är lättare än markkabeltrummor.
- 2.21 Kan man överföra samma effekt med markkabel respektive luftledning?
SVAR: Med markkabeln kan man överföra 600MW. En luftledning har betydligt större kapacitet.
- 2.22 Vad gäller teknikalternativen. Det känns inte som att markkabel är ett reellt alternativ. För mig som markägare känns markkabel som det naturliga alternativet. Sen vill jag ha svar på om nationalekonomiska skillnader finns för luftledning och markkabel.
SVAR: Ekonomiskt beror det mycket på vilken sträckning det blir. Det är främst vid passager genom skogsmark som man får ett ekonomiskt bortfall, eftersom man inte kan bruka marken under.
- 2.23 Min första fråga då, är markkabel dyrare?
SVAR: Markkabel är dyrare. Sydlänken är ett projekt i miljardklassen och en markkabel blir ungefär 30% dyrare.
- 2.24 Kan ni redovisa vilka punkter det är dyrare för?
SVAR: Omriktarstationerna som krävs i start- och slutpunkt av en likströmskabel är dyra. I övrigt går inte enskilda punkter att redovisa eftersom SVK håller på att ta fram det underlaget parallellt med förstudien.
- 2.25 Ni pratar mycket om spänning. Men det är ju effekt som är det intressanta. Ni sa att en kabel har lägre överföringseffekt?
SVAR: Man måste hitta en lösning som klarar den överföringskapacitet som man vill ha. Det tittar man på och det kommer att vara en tung parameter när beslutet tas.
- 2.26 Använder vi likström tar magnetfälten ut varandra. I USA och Sovjet har man 800kV-kablar. Från Ringhals har vi 2000MW. Kommer den här diskussionen att komma upp igen om vi får en kabel på 600 MW? Behöver vi ha 1200 MW? Hur mycket behöver vi överföra med den här förbindelsen? Och kommer vi att fortsätta med likström till kontinenten?
SVAR: Den här förbindelsen bygger man för att trygga och komplettera dagens stammät. Man kan inte säga så enkelt med en siffra vad som krävs.

- 2.27 Man måste ju ha ett mål för hur mycket man vill överföra?
SVAR: Den tekniska studien av detta är inte klar, så jag kan inte ge något raket svar.
- 2.28 Vi har ju HVDC-kablar till Polen, så detta är inte någon ny teknik!
SVAR: Det här blir en ny teknik. Den tekniken vi studerar nu är betydligt enklare och billigare och det är därför den kan komma att passa inne i stamnätet.
- 2.29 I Finland och Norge, där finns det väl?
SVAR: Det är inte samma teknik och spänningsnivå. Sydlänken kräver en ny teknik som inte finns framtagna idag.
- 2.30 Effekten bestämmer ju magnetfältet. Markkabeln har mindre magnetfält, det måste ni ta hänsyn till!
SVAR: Ja, det gör vi.
- 2.31 Är det lagligt att söka koncession på en del och samråda om en annan del? Vi får ju inte veta allt.
SVAR: En del uppgifter som rör teknik och ekonomi är hemligstämplade.
- 2.32 Men antal mantimmar som är lagda på förstudien är väl inte hemligt?
SVAR: Nej.
- 2.33 Hur kan kostnader vara hemliga?
SVAR: En del uppgifter kommer från leverantörer och är deras företagshemligheter som vi inte får lämna ut.
- 2.34 Jag vill veta hur man räknar ut kostnader för en luftledning så att ingen punkt glöms bort.
SVAR: En del av uträkningarna kommer inte att kunna redovisas på grund av att leverantörer inte låter oss göra det.
- 2.35 Det måste ju vara minimalt underhåll på nedgrävd kabel jämfört med en luftledning!
SVAR: Det stämmer nog vad gäller själva kabeln. Däremot kräver en likströmskabel två omformarstationer med mycket elektronik, som måste stängas av och gås igenom några dagar varje år. För en luftledning måste man röja ledningsgator och ha en del löpande underhåll.
- 2.36 Alternativ 1A är det som går parallellt med befintlig 400 kV-ledning?
SVAR: Ja.
- 2.37 Parallellt med, betyder det dubbelt så bred ledningsgata?
SVAR: I stort sett, ja.

- 2.38 Det är inte aktuellt med ”julgransstolpar”?
SVAR: Ur säkerhetssynpunkt är det ofördelaktigt att bygga samman ledningar i samma stolpe.
- 2.39 Men det är ju fördelaktigt för magnetfältet!
SVAR: Det är en marginell skillnad.
- 2.40 Pratar vi ”split-phase” nu?
SVAR: Nej, ”split-phase” och julgransstolpar är helt olika stolptyper. ”Split-phase” och kompakstolpar har faslinorna nära varandra och de har därför ett mindre magnetfält.
- 2.41 Men här tänker ni inte lägga några pengar på kompakstolpar?
SVAR: Var man kan komma att behöva kompakstolpar kommer att utredas i detaljprojekteringen, det har vi inte utrett nu.
- 2.42 Stråk 1, går den parallellt med det vi kallar Barsebäcksledningen?
SVAR: Ja.
- 2.43 Om Barsebäck är stängt kan man väl köra effekt åt andra hållet? Det är en resurs, har ni tänkt på det?
SVAR: Ja, man kan köra effekt åt båda hållen, och det är med i beräkningarna.
- 2.44 Stråk 1B går genom det enda området i Hässleholm med bevarandebeskydd?
SVAR: Skriv gärna ner det i ett yttrande till SVK.
- 2.45 (Synpunkt) Påverkan från en markkabel måste vara mikroskopisk jämfört med påverkan från en luftledning ur landskapsbildssynpunkt.
- 2.46 Vem underhåller ”gatan” vid en markförlagd kabel?
SVAR: SVK eller en underentreprenör.
- 2.47 En luftledning måste också underhållas?
SVAR: Se svar 2.46.
- 2.48 En jordlina är oisolerad och kommer att läcka ut koppar i miljön?
SVAR: Ja. Livslängden varierar. SVK utreder detta eftersom det har kommit många frågor.

- 2.49 Kabelsektionen, kabelgropen. Då gör man totalavverkning och markberedning. Det ser ut som om markkablarna ligger relativt nära markytan. Kommer man att göra överfarter för tunga fordon? Kan tunga fordon passera?
SVAR: Markanvändning och marktyp avgör förläggningsdjup.
- 2.50 Ska man kunna köra över kabeln på vilket ställe som helst?
SVAR: Kabeln läggs på brukningsfritt djup. Man ska kunna köra över den med traktorer och brukningsmaskiner. Kabeln kommer att märkas ut med markeringsstolpar.
- 2.51 (Synpunkt) I dagens jordbruk blottlägger man inte något långt ner, man markbereder enbart mineraljorden. Dagens maskiner når inte alls så djupt ner som när man exempelvis harvade förr i världen.
- 2.52 Skulle markkabelstråket kunna användas som skogsväg?
SVAR: I princip, Ja. Troligtvis måste man begränsa totalvikten på fordon som använder vägen.
- 2.53 Jordlinan (vid luftledning), påverkar ju hela sträckan, fornlämningar och liknande?
SVAR: Man har möjligheten att undvika detta genom att använda separata jordtag vid varje stolpe.
- 2.54 Kor och kvigor kan inte beta direkt under en ledning. Det påverkar väl dräktigheten?
SVAR: Det finns forskningsrapporter från Ultuna (SLU) skrivna på 80-talet. Entydigt har inte forskningen kunnat påvisa att det finns samband mellan dräktigheten och elektromagnetiska fält.
- 2.55 Har man inte påvisat sambandet?
SVAR: Nej.
- 2.56 (Synpunkt) Då borde ju försiktighetsprincipen gälla.
- 2.57 Totalt kan man räkna fram att 180 000 ha påverkas av en luftledning. Denna påverkan borde värderas gentemot markkabelalternativets fördyring?
SVAR: Bara utifrån stråken kan man inte ange en påverkan och göra en ekonomisk beräkning, eftersom de till sin bredd passerar över olika naturtyper. Man måste gå in närmare på en viss sträckning för att kunna räkna.

- 2.58 (Synpunkt) Det borde vara viktigt ur nationalekonomisk synvinkel att bedöma hur stort produktionsbortfallet blir för skogen. Detta måste vägas in i bedömningen av teknikalternativen. Man borde göra en översiktlig beräkning för stråken att lägga till underlagsmaterialet. Sammantaget borde den procentuella fördelningen mellan skogsbruk och jordbruk kunna beräknas över hela stråken för att man ska kunna titta på det ekonomiska perspektivet.
- 2.59 Om ledningen skrotas, får markägaren tillbaka marken?
SVAR: Ja.
- 2.60 (Synpunkt) Man borde då räkna nationalekonomiskt, som om det vore brukbar mark.
- 2.61 Efter stormen Gudrun, så talade sig många bolag (SVK, E.On m fl) sig varma för markkabelalternativ...?
SVAR: SVK påverkades inte av Gudrun. Det var de regionala ledningsnäten som påverkades.
- 2.62 Klarar luftledningen nedisning?
SVAR: Ja, den är dimensionerad för det.
- 2.63 (Synpunkt) Trots allt så exponeras en större trädrida gentemot framtida stormar. Det slår ekonomiskt mot den enskilde oberoende av att kraftledningen är stormsäkrad.
- 2.64 Ni löser inte in 64 m ledningsgata. Avståndet mellan 44–64 m borde också lösas in?
SVAR: 44 m är det man löser in. Utanför ersätter man bara enstaka träd, enligt gällande lagstiftning.
- 2.65 Är det inte vettigt att man gör beräkningar på 64 m?
SVAR: SVK följer gällande lagstiftning.
- 2.66 För Sverige är det intressant hur många meter som blir obrukbart?
SVAR: Det är två saker. Den enskilde påverkas likväl som nationen.
- 2.67 Hur nära luftledningen får bebyggelse finnas?
SVAR: Ur tekniskt perspektiv är avståndet 10 m. Med hänsyn till magnetfältspolicyen så är avståndet 80 m från mittfasen.
- 2.68 Hur stor är strömlasten på den planerade ledningen?
SVAR: Beräkningsmässigt i studien så belastas ledningen av en strömlast på 500 A, räknat som en medelårsbelastning.

- 2.69 Då kan man ju ha större last under vissa dagar?
SVAR: Ja.
- 2.70 0,4 μT har antagits som policy vid nya ledningar? Är det en försiktighetsprincip?
SVAR: Policyn har antagits av SVK, men den har inte prövats enligt koncessionslagstiftningen ännu.
- 2.71 (Synpunkt) Jag tycker att ni skall kontrollera en studie av Ahlbom (Anders) från 1993!
- 2.72 (Synpunkt) Svenska och amerikanska forskare hävdar att du inte ska bo närmare än 500 m från en 400 kV-ledning.
- 2.73 Resonemanget innebär i alla fall att inlösen kan komma i fråga?
SVAR: Om man blir utsatt för inlösen så ska man kunna bygga upp en ny verksamhet på ny plats och hållas skadeslös ekonomiskt för sin näringsverksamhet.
- 2.74 (Hässleholms kommun) Kommunkontoret är tacksamma för alla synpunkter. Vi kommer att formulera ett yttrande, gemensamt för plansektionen, miljökontoret och stadsbyggnadskontoret.
- 2.75 Jag vill ha en komplettering av påverkansbedömningarna. De måste ju vara viktade! Är naturområdena viktade gentemot en privat fastighet?
SVAR: Bedömningar av intressen ställda mot varandra har inte gjorts i förstudien. För luftledningsalternativet väger flygplatser och bebyggelseområden tyngst. Exempelvis, nationalparker har viktats lägre än bebyggelseområden. För markkabelalternativet har en annan viktning använts, för exempelvis bebyggelse.
- Komm: En separat PM upprättas för att förtydliga beräkningar och viktningar av olika parametrar (parametervikter). Den kommer att läggas ut på SVK:s hemsida.*
- 2.76 Ni måste ju ha gjort en bedömning av detta när stråken har dragits fram?
SVAR: Intressena har inte ställts mot varandra i den slutliga bedömningen.
- 2.77 Allmän fråga. Vilka är intresserade av en luftledning?
SVAR: Ingen svarade.
- 2.78 Allmän fråga. Vilka är intresserade av en markkabel?
SVAR: I stort sett alla räckte upp handen.

- 2.79 (Synpunkt) Det tekniska beslutet ska tas 2007. Om tiden talar för markkabel är det befängt att bygga nu. Man borde invänta den nya tekniken och inte satsa på gammal teknik.
- 2.80 Vad är parametervikt?
SVAR: Det är en bedömning av hur viktig exempelvis naturmiljön är gentemot exempelvis kulturintressen och infrastruktur. Olika intressen har tilldelats olika parametervikt.
- 2.81 (Synpunkt) Jag tycker att alla ska ta kontakt med sina politiker!
- 2.82 (Synpunkt) När frågan landar på regeringens bord är ju teknikvalet redan gjort. Då är ju möjligheten att påverka förbi! Lobba!
- 2.83 Ni (SVK) gör det ju inte lätt för oss när allt underlag inte finns framme?
SVAR: Teknikutredningen görs parallellt. Därför finns inte svaren nu.
- 2.84 Hur nära en 400 kV-ledning kan man lägga en markkabel?
SVAR: Det är inte utrett idag. Tillverkarna kan inte svara på detta. Det finns inget riktvärde. Problemet beror på inducerande strömmar och när dessa slutar att uppträda.
- 2.85 På bilden (med en högspänningsledning) finns ett dike intill. Den kabeln ligger ju nära?
SVAR: Det är ingen högspänningsledning.
- 2.86 Vad är en högspänningsledning?
SVAR: Ledning för nominell spänning över 1 kV växelspanning mellan fasledare eller över 1,5 kV likspänning mellan poler.
- 2.87 Hur många alternativ kommer ni att beskriva i MKB:n?
SVAR: Det kan vi inte svara på idag. Det beror på hur riktlinjerna i beslutet kommer att se ut.
- 2.88 Kommer MKB att skrivas för både markkabel- och luftledningsalternativ?
SVAR: Nej. Teknikvalet görs och därefter skrivs MKB:n.
- 2.89 Kommer tekniken att redovisas innan MKB:n påbörjas?
SVAR: Ja, i en stråkevalsrapport.
- 2.90 Hur har stämningen varit på de andra mötena?
SVAR: Blandad.

- 2.91 Vilka sitter i SVK:s styrelse?
SVAR: Sven Hulterström är ordförande och även generaldirektören Jan Magnusson sitter i styrelsen. Generaldirektören är tjänsteman. I styrelsen ingår dessutom representanter från näringslivet och från departementen. Ingen sitter på uppdrag av den avgående regeringen.
- 2.92 Vem äger SVK?
SVAR: Staten till 100%. Det är ett statligt affärsverk. Vinstkravet är på 6% och bestäms av regeringen.
- 2.93 Varför får inte politikerna i regeringen påverka beslutet?
SVAR: SVK har fått ett förtroende av politikerna att ta beslutet.
- 2.94 När i tiden kommer förundersökningsperioden?
SVAR: Tidigast i samband med MKB-arbetet. Kanske under sommaren 2007.
- 2.95 Är det relevant att försöka följa tidplanen för luftledningsalternativet?
Det borde ta mycket längre tid.
SVAR: Kostnadskalkylen tar med i beräkningen att luftledningsalternativet kan ta längre tid att bygga på grund av opinionen och fler protester.

Svenska Kraftnät tackade och mötet avslutades med spridda försiktiga applåder.

Vid minnesanteckningarna

Magnus Kullberg